

Omzendbrief van 10 oktober 1995 betreffende de relatie politiediensten en pers. (B.S. 31 oktober 1995)

Aan de heren provinciegouverneur van Vlaams-Brabant,
Antwerpen, Limburg, Oost-Vlaanderen, West-Vlaanderen
en Brussel-Hoofdstad

Ter info aan de vrouwen en heren burgemeester

Betreft : Relatie politiediensten-pers

Naar aanleiding van de jongste evolutie in de media waarbij cameraploegen politie en rijkswacht, al dan niet na afspraak, systematisch volgen tijdens hun acties, wenst de minister van Binnenlandse Zaken in deze omzendbrief te herinneren aan de bestaande wetgeving, meer bepaald aan het artikel 35 van de Wet op het politieambt.

Hierna volgt een uittreksel.

"De politieambtenaren mogen aangehouden, gevangen of opgehouden personen, buiten noodzaak, niet aan publieke nieuwsgierigheid blootstellen.

Zij mogen deze personen zonder hun instemming niet onderwerpen of laten onderwerpen aan vragen van journalisten of derden die vreemd zijn aan de zaak, noch van hen beeldopnamen maken of laten maken behalve die welke bestemd zijn voor hun identificatie of voor andere door de bevoegde gerechtelijke instantie vastgestelde doeleinden.

Behalve om hun verwanten te verwittigen, mogen zij de identiteit van de betrokken personen niet bekend maken zonder daartoe de instemming van de bevoegde gerechtelijke instantie te hebben gekregen."

Artikel 35 is enerzijds een verklaring en een concretisering van het beroepsgeheim (artikel 458 SWB) en van het geheim van het vooronderzoek, waarvan de ambtenaren van politie drager zijn; anderzijds moet dit artikel ook worden begrepen als een concrete maatregel ter bescherming van de privacy zoals gewaarborgd door artikel 8 EVRM.

Artikel 35 legt een verbod op aan de ambtenaren van bestuurlijke of gerechtelijke politie om het initiatief te nemen om hun medewerking te verlenen tot 'media exposure' van aangehouden, gevangen of opgehouden personen. Artikel 35 is dus geen verbod dat wordt opgelegd aan de journalistieke sector. Het legt dus geen bijkomende beperking op aan de pers en is evenmin geformuleerd als een beperking van verslaggeving door de media. De wet voorziet enkel in een mogelijke sanctionering van de betreffende ambtenaren van bestuurlijke of gerechtelijke politie in geval van inbreuk op artikel 35.

De bepalingen van artikel 35 zijn van toepassing voor zover het "aangehouden, gevangen of opgehouden" personen betreft. De algemene ratio legis van artikel 35 is er dus op gericht om aan politieambtenaren te verbieden om personen die zij in hun macht hebben aan publieke nieuwsgierigheid of mediabelangstelling bloot te stellen. Dat geldt voor personen die bestuurlijk zijn aangehouden, gerechtelijk zijn aangehouden, personen in voorlopige hechtenis, gevangenen, geïnterneerden en personen die door de politie tijdelijk zijn opgehouden. In dezelfde geest dient ook de privacy van slachtoffers van ongevallen, rampen of misdrijven te worden beschermd.

Artikel 35, lid 1 houdt het verbod in voor de politiediensten om aangehouden, gevangen of opgehouden personen aan de publieke nieuwsgierigheid bloot te stellen, tenzij in geval van noodzaak, met name enkel in die gevallen waar de blootstelling werkelijk noodzakelijk is in het kader van de taken en verplichtingen van de politieambtenaar.

Dit betekent niet dat de politieambtenaren extern het recht hebben om de pers of het publiek te verhinderen om op een voor het publiek toegankelijke plaats getuige te zijn van een aanhouding of identiteitscontrole van bepaalde personen, doch dit artikel strekt er enkel toe dat de ambtenaren van politie bij de organisatie en uitoefening van hun functie zelf geen aanleiding geven tot blootstelling van de betrokken personen aan de publieke nieuwsgierigheid.

Met andere woorden, intern mag de uitvoering van politietaken geen aanleiding geven tot de schending van de privacy van de betrokken personen die zich in hun macht bevinden.

Meer nog, de politiediensten hebben een zorgvuldigheidsplicht ten aanzien van de eerbiediging van het privéleven, en dienen de burger te beschermen tegen elke schending ervan.

Artikel 35, lid 2 houdt in dat politieambtenaren geen medewerking mogen verlenen aan het organiseren van een interview met of aan het nemen van beeldopnames van de bedoelde categorieën van personen. Politieambtenaren moeten er bij de uitoefening en organisatie van hun taak maximaal op toezien dat zijzelf niet de aanleiding zijn, zelf niet aan de basis liggen, zelf niet nodeloos de mogelijkheid creëren dat van aangehouden, gevangen of opgehouden personen beeldopnames kunnen worden gemaakt.

Dit verbod geldt evenwel enkel wanneer de bedoelde personen hun instemming niet hebben verleend aan het afnemen van een interview of het nemen van beeldopnames.

Wanneer de betrokkenen te kennen geven geen bezwaar te maken tegen contacten met de pers of het maken van beeldopnames, of dit zelfs uitdrukkelijk verkiezen, kan artikel 35 niet worden ingeroepen om deze vormen van blootstelling aan de media te verhinderen.

Het artikel verhindert dus geenszins dat een journalist een interview afneemt met een gevangen of aangehouden persoon die instemt met het interview en tevens instemt met het nemen van een foto met het oog op de publicatie ervan.

Van een op eerlijke wijze onderhandelde toestemming kan dan ook geen sprake zijn wanneer politiediensten samen met een cameraploeg hun interventie ondernemen. Ook slachtoffers die meestal in panieksituaties verkeren, kunnen op het moment zelf niet in alle rationaliteit hun toestemming verlenen. Wanneer na een interventie de pers verzoekt met de betrokkene aanhouden, gevangen of opgehouden persoon, of slachtoffer contact te hebben of opnames te maken, kan deze daartoe eventueel via bemiddeling van een politieambtenaar zijn toestemming verlenen.

Bovendien dient te worden opgemerkt dat het onherkenbaar maken van de aangehouden, gevangen of opgehouden personen op zich niet volstaat voor de ambtenaren van politie om zich aan het verbod van artikel 35 te onttrekken. Ook indien door de pers wordt verzekerd dat de bedoelde personen onherkenbaar zullen worden gemaakt, hebben de politieambtenaren niet het recht de pers omtrent eventuele politie-interventies te verwittigen, aangezien ook op basis van kledij, omgeving en context, bedoelde personen kunnen worden herkend.

Artikel 35, lid 3 verbiedt aan politiemensen om de identiteit van personen die aangehouden, gevangen of opgehouden zijn, bekend te maken. Uiteraard geldt dit verbod niet in het kader van het verwittigen van de verwanten van de betrokken personen. Alleen met toelating van de bevoegde gerechtelijke instantie, kan vanuit principieel verbod tot niet bekendmaking van de identiteit van aangehouden, gevangen of opgehouden personen worden afgeweken.

De bepalingen van artikel 35 dienen in verband te worden gebracht met het recht op bescherming van de privacy, zoals gewaarborgd door artikel 8 EVRM. De ambtenaren van politie hebben dan ook de plicht al het mogelijke te doen opdat van de bedoelde personen geen beeldopnames kunnen worden gemaakt, of nog, zij hebben de plicht de burgers in hun privacy te beschermen. De publicatie van een foto of de uitzending van beeldopnames van een verdachte of aangehouden persoon, zonder uitdrukkelijke toestemming van de geportretteerde, is onrechtmatig.

De draagwijdte van dit artikel 35 is dat men niet het onmogelijke mag verwachten van politieambtenaren, gelet op de technische middelen die de persfotografen en journalisten van de audiovisuele media ter beschikking staan om eventueel vanaf grote afstand toch beeldopnames te maken (Hand., Senaat, 15 juli 1992, 1520).

A contrario ligt het wel in de mogelijkheid van de politieambtenaren om te verhinderen dat bedoelde personen onnodig aan de publieke nieuwsgierigheid worden blootgesteld.

Er weze benadrukt dat artikel 35 bijgevolg geen beperking invoert op de persvrijheid en de nieuwsgaring aangezien het verbod enkel wordt opgelegd aan de ambtenaren van bestuurlijke of gerechtelijke politie, en geen bijkomende beperking wordt opgelegd aan de pers, die politie-interventies mag volgen of zelfs filmen.

Artikel 35 biedt dus geen rechtsgrond aan de politieambtenaren om bepaalde maatregelen te nemen opdat de pers zou worden verhinderd beeldopnames te maken van tussenkomsten van de politiediensten naar aanleiding van bijv. manifestaties of straatrellen. Op dat moment gaat het dus niet om beeldopnames van aangehouden, gevangen of opgehouden personen, maar om een bepaalde politieactie tegenover burgers die zich op een voor het publiek toegankelijke plaats bevinden. Binnen de grenzen van de gemeenrechtelijke principes is het de pers dan ook toegestaan daarover verslag uit te brengen in woord en beeld. Het is niet aan de ambtenaren van politie om preventief de nieuwsgaring en de berichtgeving te verhinderen.

De verbodsbepaling houdt echter wel in dat de pers niet mag worden verwittigd omtrent eventuele politieoperaties, door de pers op voorhand te tippen of a fortiori uit te nodigen, wanneer redelijkerwijze mag worden aangenomen dat hierdoor de privacy van mensen die aangehouden, gevangen of opgehouden worden door politieambtenaren in het gedrang zou kunnen komen. Zoals reeds gesteld, dient een politieambtenaar dezelfde voorzichtigheid aan de dag te leggen m.b.t. slachtoffers van ongevallen, rampen en misdrijven. Dit sluit overigens aan bij de deontologie van het politieambt, het beroepsgeheim (artikel 458 SWB) en het geheim van het vooronderzoek waarvan de ambtenaren van politie drager zijn. Ik wens in die context nogmaals te wijzen op de eerder vermelde zorgvuldigheidsplicht van politieambtenaren ten

aanzien van de eerbiediging van het privéleven. Tekortkomingen op dat vlak kunnen leiden tot disciplinaire maatregelen.

Ten slotte wil ik hieraan een algemene bedenking toevoegen. Ik heb er niets op tegen dat de politiediensten hun vaak moeizaam werk in de media willen brengen. Integendeel, de burgers duidelijkheid brengen over uw werk is belangrijk. Evenmin wens ik terug te komen op belangrijke principes als de persvrijheid of de openbaarheid van bestuur. Deze grondwettelijke principes blijven onverkort gelden en worden gestimuleerd. Zoals ieder grondwettelijk recht moeten ze echter worden uitgewerkt binnen het kader van andere rechten (i.c. de privacy) die net zo goed grondwettelijk worden gewaarborgd.

De wet heeft tussen deze rechten een, naar mijn oordeel, behartigenswaardig evenwicht gebracht waar de politiediensten strak de hand aan moeten houden.

**Johan VANDE LANOTTE
Minister van Binnenlandse Zaken**